

AVFALLSPLAN

Övertorneå kommun

Fastställd av
kommunfullmäktige § 5
2011-02-21

Innehåll

1	Inledning	3
2	Definitioner och begrepp	3
3	Mål för svensk avfallshantering	4
3.1	Nationell nivå	5
3.2	Lokal nivå	5
3.3	Avfallslagstiftning	6
3.3.1	Lagar och förordningar	6
4	Avfallshantering idag	6
4.1	Administrativa uppgifter	6
4.1.1	Befolkning och struktur i kommunen	6
4.1.2	Anläggningar för återvinning och bortskaftande av avfall	7
4.2	Hushållsavfall och därmed jämförbart avfall från företag – kommunalt ansvar	7
4.2.1	Kärl- och säckavfall och statistik på mängden hushållsavfall och komposterbart avfall	7
4.2.2	Grovavfall, inert avfall, trädgårdsavfall	8
4.2.3	Latrin	8
4.2.4	Slam	8
4.2.5	Hushållens farliga avfall	9
4.2.6	Övrig källsortering och återvinning	9
5	Producentansvar	9
6	Renhållningskostnader	10
7	Gamla deponiupplag	11
7.1	Riskbedömning	11
8	Handlingsprogram	11
8.1	Mål för åtgärder under perioden 2011-2014	11

1 Inledning

Enligt miljöbalken (SFS 1998:808) skall det i varje kommun finnas en renhållningsordning som skall innehålla de föreskrifter om hantering av avfall som gäller för kommunen samt en avfallsplan. Avfallsplanen skall innehålla uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallens mängd och minimera avfallens påverkan på miljön. Avfallsplanen är framtagen tillsammans med kommunens personal vid tekniska enheten, personal från miljö- och byggnadskontoret samt personal som arbetar med kommunens renhållning. Samråd har skett med Norrbottens länsstyrelse.

2 Definitioner och begrepp

Avfall

Varje föremål, ämne eller substans som innehavaren gör av sig med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. (Kap 15 § 1 Miljöbalken)

Avfallsanläggning och avfallshantering

Avfallsanläggning där man delvis eller i sin helhet tar emot, sorterar, omlastar, mellanlagrar, behandlar och deponerar olika avfallslag. Avfallshantering är en verksamhet eller åtgärd som utgörs av insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall.

Avfallsplan

Svenska kommuner ska enligt lag fastställa en avfallsplan där man presenterar mål och inriktning för avfallshanteringen de närmaste åren.

Biologisk behandling

Behandling av matrester genom exempelvis kompostering. Kompostering innebär biologisk hantering där lättnedbrytbart organiskt avfall bryts ner under förbrukning av syre.

Bortskaffning

Slutgiltig behandling av avfall genom exempelvis förbränning eller deponering.

Brännbart avfall

Avfall som brinner utan energitillskott efter det att förbränningsprocessen startat.

Bygg- och rivningsavfall

Avfall från nyproduktion, dvs. byggnads- och anläggningsverksamhet, avfall från rivnings- och renoveringsverksamhet samt jord- och schaktmassor.

Deponi

Kontrollerat upplag för avfall som inte avses flyttas.

Farligt avfall

Avfall som har en eller flera farliga egenskaper, till exempel giftigt, cancerframkallande, explosivt eller brandfarligt. I avfallsförordningen (SFS 2001:1063) finns en förteckning över de avfalls slag, markerade med asterisk (*), som betecknas som farligt avfall.

Grovavfall

Hushållsavfall som är så tungt eller skrymmande att det inte är lämpligt att samla in i säck eller kärl, exempelvis gamla möbler.

Hushållsavfall

Med hushållsavfall avses avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.

Inert avfall

Avfall som inte genomgår några väsentliga fysikaliska, kemiska eller biologiska förändringar. Inert avfall löses inte upp, brinner inte eller bryts inte ner biologiskt.

Miljöstation

Mindre anläggning för mottagande av hushållens farliga avfall.

Park- och trädgårdsavfall

I huvudsak organiskt avfall från normal skötsel av park- och större trädgårdsanläggningar etc.

Renhållningsordning

För varje kommun skall det finnas en renhållningsordning som skall innehålla den renhållningsföreskrift om hantering av avfall som gäller för kommunen samt tillhörande avfallsplan.

Återvinningscentral – ÅVC

Bemannad anläggning för mottagande av allehanda avfallstyper.

3 Mål för svensk avfallshantering

De svenska miljömålen, EU:s avfallsdirektiv, miljöbalken och annan miljölagstiftning styr den nationella avfallshanteringen. Riksdagens övergripande mål för Sveriges avfallshantering är att avfallets mängd och farlighet ska minska och behandlingen av det avfall som ändå uppkommer ska förbättras. Återanvändning bör prioriteras före materialåtervinning, energiutvinning och i sista hand deponering.

År 2002 antog parlamentet och rådet EU:s sjätte miljöhandlingsprogram. I det finns prioriteringar för EU:s miljöpolitik fram till 2012. Programmet anger mål inom fyra prioriterade områden:

- Klimatförändringar – bidra till att uppnå del långsiktiga målet om stabilisering av växthuskoncentrationen.
- Natur och biologisk mångfald – hejda ökenspridning och förlust av biologisk mångfald.

- Miljö och hälsa samt livskvalitet – se till att föroreningsnivåerna är så låga att de inte skadar människors hälsa eller miljö.
- Naturreсурser och avfall – bryta koppling mellan ekonomisk tillväxt och avfallsökning.

3.1 Nationell nivå

På nationell nivå har Riksdagen antagit 16 miljömål för miljö kvalitet inom de olika områdena. De 16 miljömålen skall i huvudsak vara uppnådda till år 2020.

- Begränsad miljöpåverkan.
- Frisk luft.
- Bara naturlig försurning.
- Giffri miljö.
- Skyddande ozonskit.
- Säker strålmiljö.
- Ingen övergödning.
- Levande sjöar och vattendrag.
- Grundvatten av god kvalitet.
- Hav i balans samt levande kust och skärgård.
- Myllrande våtmarker.
- Levande skogar.
- Ett rikt odlingslandskap.
- Storslagen fjällmiljö.
- God bebyggd miljö.
- Ett rikt växt- och djurliv.

3.2 Lokal nivå

På lokal nivå har Övertorneå kommun en övergripande målsättning:

- Att avfallets mängd och påverkan på miljön skall minskas.
- Att materialflödena i kommunen ska kännetecknas av resurshushållning och kretslopp.

- Att alla kommunens invånare och företag ska ges god service.

3.3 Avfallslagstiftning

Avfallssektorn påverkas och styrs i stor utsträckning av politiska beslut och regler. Miljöpolitiken blir också allt mer global och EU-direktiv har redan idag omedelbar påverkan på den inhemska politiken. I stort sett är den svenska miljölagstiftningen harmoniserad med EU-lagstiftningen.

3.3.1 Lagar och förordningar

Avfallshanteringen i Sverige är reglerad i en rad lagar, förordningar och bestämmelser som mer eller mindre styr och reglerar kommunernas och industriernas hantering av avfall.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv.

Miljöbalken	SFS 1998:808
Plan- och bygglagen	SFS 1987:10
Bilskrotningsförordningen	SFS 2007:186
	SFS 1975:348
Avfallsförordningen	SFS 2001:1063
Förordningen om producentansvar för förpackningar	SFS 2006:1273
Förordningen om producentansvar för returpapper	SFS 1994:1205
Förordningen om producentansvar för däck	SFS 1994:1236
Förordningen om producentansvar för bilar	SFS 2007:185
Förordningen om batterier	SFS 2008:834
Förordningen om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter	SFS 2005:209
Lag om skatt på avfall	SFS 1999:673
Förordning om skatt på avfall	SFS 1999:1218
Föreskrifter och allmänna råd om hantering av brännbart avfall och organiskt avfall	NFS 2004:4

4 Avfallshantering idag

4.1 Administrativa uppgifter

Kommun: Övertorneå

År: 2011 – 2014

Datum när planen antogs:

Ansvarig nämnd: Kommunfullmäktige

Övriga medverkande: miljöinspektör, tekniska enheten, personal vid återvinningscentral, entreprenader som för tillfället ansvarar för driften av hämtning hushållsavfall.

4.1.1 Befolkning och struktur i kommunen

Övertorneå kommuns befolkningsantal uppgick 2010-10-01 till 4 844 personer. Kommunen har småskalig industri, skogsindustri mm. Trenden har visat att befolkningsantalet minskar årligen.

Antal småhushåll i kommunen är ca 1 920 stycken och ca 60 stycken är flerbostadshus samt ca 880 stycken fritidshus i kommunen.

4.1.2 Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall

Anläggningens namn: Orjasjärvi ÅVC

Kod enligt förordningen till miljöfarligt avfall (1998:899):

90.80 Sortering av avfall om avfallsmängden är större än 1000 ton per kalenderår.

90.40 Mellanlagring av avfall.

90.280 Uppläggning av inert gruv- och täktavfall, muddermassa mm.

90.140 Användning av anläggningsmål av avfall som kan förorena mark osv.

90.60 Mellanlagring av farligt avfall.

Metoder som används för återvinning eller bortskaffande: viss del av avfallet skickas till förbränningsanläggning, andra delar av avfall skickas för återvinning och en del av avfallet går till kompostering som återanvänds till matjord.

Typ av avfall som tas emot: brännbart, metall, kompost, inert avfall, farligt avfall, metall, elektronik, vitvaror mm

Tillåten avfallsmängd enligt tillstånd: Anläggningen är inte tillståndspliktig utan har ett beslut från miljö- och byggnadsnämnden i Övertorneå kommun om att anläggningen får mellanlagra totalt 166 ton farligt avfall och sortering av avfall om avfallsmängden är större 1000 ton per kalenderår (kod 90.80).

Totalmängd farligt avfall som mellanlagrats år 2009: 125 ton inklusive spillolja.

4.2 Hushållsavfall och därmed jämförbart avfall från företag – kommunalt ansvar

Med hushållsavfall menas avfall som uppkommer genom normal hushållsverksamhet, till exempel sådant som man slänger i avfallspåsen hemma, trädgårdsavfall och grovsopor. Till hushållsavfall räknas också jämförligt avfall från företag och annan verksamhet, dvs. matavfall, kontorsavfall och dylikt.

Kommunen är skyldig att hämta och ta hand om allt hushållsavfall, utom det avfall för vilket producentansvar införts.

4.2.1 Kärl- och säckavfall och statistik på mängden hushållsavfall och komposterbart avfall

Kärl- och säckavfall samlas in i två fraktioner i separata kärl, ett kärl för brännbart avfall och ett för komposterbart avfall (matavfall). Under år 2009 hämtades brännbart avfall av kommunen 12 gånger per år (en gång i månaden) från alla hushåll, fastighetsägare och företag som valde att ställa ut sina kärl för tömning. Komposterbart avfall hämtas 24 gånger per år (två gånger i månaden). Varje abonnent kan själva välja hur ofta de vill nyttja den kommunala avfallshämtningen och på så sätt kan de direkt påverka renhållningsavgiftens storlek.

Hushållsavfallet mellanlagras på Orjasjärvi avfallsupplag inom fastigheten Haapakylä 28:5 utanför Övertorneå tätort. Hushållsavfallet skickas sedan vidare till förbränning medan komposterbartavfall skickas vidare för tillverkning av matjord.

Totalt insamlad mängd 2009: ca 1015 ton.

Brännbart avfall 2009: ca 602 ton.

Komposterbart avfall 2009: ca 413 ton.

4.2.2 Grovavfall, inert avfall, trädgårdsavfall

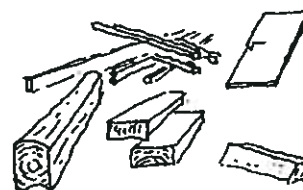
Grovavfall är avfall från hushåll som är tungt eller skymmande och inte är lämpligt att lämna i avfallskärl, exempelvis gamla möbler. Grovavfall hämtas från alla hushåll en gång om året enligt en turlista. De utsorterade materialslagen för återvinning mellanlagras vid avfallsanläggningen på Orjasjärvi innan vidare transport för behandling, så som återvinning: exempelvis metall, förbränning: exempelvis grovsopor eller deponi: exempelvis asbest.

Park- och trädgårdsavfall som uppkommer i privata trädgårdar komposteras ofta i anslutning till trädgården, men kan också lämnas till Orjasjärvi avfallsanläggning där trädgårdsavfallet komposteras.

Inert avfall är exempelvis betong, sten, tegel osv. som används till fyllnadsmassor. Bygg- och rivningsavfall lämnas på mottagningsstation vid Orjasjärvi avfallsanläggning, företag kan också lämna sitt avfall till privata återvinningsföretag som har länsstyrelsens tillstånd att yrkesmässigt transportera avfall. Rent träavfall tas emot för tillverkning av bränsleflis.

Total insamlad mängd grovavfall 2009: ca 500 ton.

Varav totalt insamlad mängd metall: ca 140 ton, trä: ca 150 ton och resterande 200 ton är park- och trädgårdsavfall, brännbart, inert avfall (betong, tegel osv.), asbest mm.

4.2.3 Latrin

Fastighetsägare ska anmäla hos miljö- och byggnadsnämnden om man har för avseende att kompostera eller gräva ned latrin.

Total mängd insamlad mängd latrin 2009: 0 ton.

4.2.4 Slam

Slam från enskilda brunnar avvattnas vid Övertorneå avloppsreningsverk samt vid de två slamtorkanläggningarna i kommunen. Avloppsslammet är mycket näringsrikt och under förutsättning att halterna av tungmetaller och andra miljögifter är låga blandas slam med bark på Orjasjärvi och används sedan som jordförbättringsmedel. Slammet kan även användas för rötning och sedan användas som gödselmedel.

Total mängd insamlad mängd slam 2009: ca 320 ton.

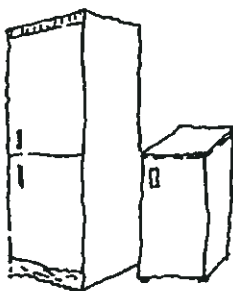
4.2.5 Hushållens farliga avfall

Farligt avfall är avfall som är antingen miljöfarligt, hälsoskadligt eller explosivt. Sådant avfall får inte slängas i de vanliga soporna utan måste lämnas till särskild behandling. Det farliga avfallet lämnas till miljöstationen på Orjasjärvi.

Exempel på farligt avfall från vanliga hushåll är lysrör, målarfärg, lösningsmedel, spillolja, gamla kvicksilvertermometrar och kemikalier. Det farliga avfallet hämtas sedan från Orjasjärvis miljöstation av en entreprenör med länsstyrelsens tillstånd att yrkesmässigt transportera farligt avfall.

Total insamlad mängd farligt avfall 2009: ca 125 ton inklusive spillolja.

4.2.6 Övrig källsortering och återvinning

Vitvaror kan innehålla miljöfarliga köldmedier och skall därför hanteras skilt från annat avfall. I Övertorneå kan vitvaror lämnas på kommunens miljöstation på Orjasjärvi. Ytterligare en möjlighet är att lämna vitvaror vid grovavfallshämtningen en gång per år. Kommunen mellanlagrar kylmöbler vid Orjasjärvi som sedan hämtas av auktoriserad omhändertagare för rätt destruktion.

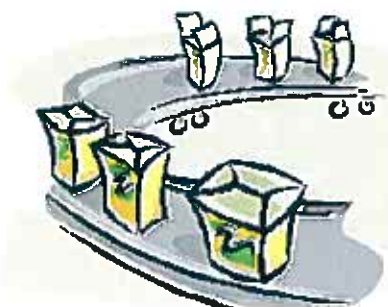
Kommunens återvinningsverkstad tar emot begagnade saker som de sedan säljer. Med fördel tas fungerande grejer emot, men även sådana med smärre fel tas emot och repareras. Exempel på begagnade saker som tas emot är möbler, cyklar, spisar mm.

5 Producentansvar

Producentansvar betyder att det är de som tillverkar och säljer varorna som ska samla in och återvinna de uttjänta produkterna. Producentansvar gäller för närvarande för tidningar, förpackningar av papper, plast, glas, småbatterier, blybatterier tyngre än 3 kg, vitvaror, metallförpackningar samt bildäck, elektronikskrot och bilar.

I Övertorneå kommun finns 6 stycken återvinningsstationer för att samla in förpackningsavfallet från allmänheten. Därutöver bekostar kommunen två mindre stationer med insamling av endast papper och glas.

Glas återvinns på glasbruk och utnyttjas för produktion av glasförpackningar och glasrutor. Plastförpackningar av hårdplast granuleras och används som råvara vid produktion av t ex bullerplank och plastbackar. Mjukplasten bränns i värmeverk för energiutvinning. Av returnerat papper och pappersförpackningar tillverkas nytt papper eller kartong. Metallförpackningarna återvinns och används som råvara vid tillverkning av armeringsjärn och motordelar.

För bildäck gäller producentansvar. Minst 80 % av däcken skall samlas in, vilket administreras av Svensk

däckåtervinning AB. Bildäck återlämnas där de är köpta. Dessa mellanlagras och klipps sönder och skickas sedan till förbränning. För småbatterier gäller ett delat ansvar så att kommunen har ansvar för insamlingen, medan producenterna står för kostnaderna för bortskaffande och återvinning av batterierna. Producentansvar för elektronikskrot infördes den 1 juli 2001. Elektronikskrot samlas in på miljöstationen vid Orjasjärvi.

Total mängd insamlat avfall med producentansvar år 2009: ca 450 ton.

Varav mängd insamlad tidningspapper år 2009: ca 173 ton.

Varav mängd insamlad wellpapp och pappersförpackningar år 2009: ca 66 ton.

Varav mängd insamlad plastförpackningar år 2009: ca 38 ton.

Varav mängd insamlad metallförpackningar år 2009: ca 8 ton.

Varav mängd insamlad glasförpackningar år 2009: ca 51 ton.

Varav mängd insamlad mängd däck år 2009: ca 55 kg.

Varav insamlad mängd elektroniska produkter, vitvaror, småbatterier mm år 2009: ca 86 ton.

Varav insamlad mängd blybatterier tyngre än 3 kg år 2009: ca 20 ton.

6 Renhållningskostnader

Övertorneå kommuns renhållningstaxa är uppbyggd så att alla abonnenter betalar en käravgift beroende på kärstorlek och en tömningsavgift. Genom att abonnenten själv kan välja hur ofta han vill ha kärlet tömt kan avgiften påverkas, t ex genom kompostering och källsortering av avfall med producentansvar.

Det som skall finansieras via renhållningstaxan är bl.a. avfallsbehållare, samlingsarbete, fjärtransport, behandling, gemensam återvinningscentral, hantering och omhändertagande av hushållens farliga avfall, kasserade kylmöbler och batterier samt information, rådgivning och administration.

En del av dessa kostnader är fasta, det vill säga de påverkas inte av hur stor mängd avfall som hämtas och hur ofta. Andra delar är rörliga, till exempel transportkostnaden och behandlingskosten. Därför har allt fler kommuner, liksom Övertorneå kommun, börjat redovisa sin avgift i en rörlig och en fast del. Vanligen baseras renhållningsavgiften på en abonnerad behållarvolym som hämtas vid ett visst antal tillfällen per år. I några kommuner pågår försök med att väga avfallet vid varje hämtningstillfälle, där volymvikten således utgör en del av den rörliga avfallsavgiften.

7 Gamla deponiupplag

7.1 Riskbedömning

Gamla deponiupplag kan utgöra en risk för vår hälsa och miljö. Bedömningen görs av vilka skyddsåtgärder som skall vidtas för att minimera denna risk på kort och lång sikt. Riskklasser enligt SNV Rapport 3857/1990:

Mycket stor risk (1) : Efterbehandling eller andra skyddsåtgärder behövs.

Stor risk (2): Skyddsåtgärder kan behövas.

Måttlig risk (3): Upplag där relativt enkla åtgärder behövs.

Liten risk (4): Åtgärder bedöms inte nödvändiga.

Det som beaktats är:

- upplagens innehåll
- risk för läckage
- risk för människa och natur
- markutnyttjande

Enligt avfallsplan 1994 gjordes följande riskklassificering:

Ort	riskbedömning	Ort	riskbedömning
Aapua	4	Luppio	4
Hedenäset	3	Pello	4
Jänkisjärvi	4	Rantajärvi	4
Koutojärvi	4	Risudden	4
Kukasjärvi	4	Svanstein	4
Lampisenpää	4	Övertorneå	3

Hedenäset, Luppio och Övertorneås gamla deponiupplag har undersökts genom att ta prov på recipienten. Några märkbara föroreningar av metaller eller andra ämnen har ej kunnat påvisas.

8 Handlingsprogram

8.1 Mål för åtgärder under perioden 2011-2014

De åtgärder som vidtas under perioden ska sikta mot de övergripande målen som redovisas i kapitel 1. Nedan ges några exempel på konkreta delmål som Övertorneå kommun vill uppnå till år 2015.

- *Minst 30 % av inkommande hushållsavfall skall behandlas biologiskt (vikt).*
- *Minst 50 % av inkommande brännbart skall energiåtervinnas genom förbränning (vikt).*

- *Minst 80 % av avfallet som lämnas till grovsopinsamling eller återvinningscentral ska sorteras ut för återvinning.*
- *Övertorneå kommun skall bidra till att de nationella återvinningsmålen inom ramen för producentansvaret uppnås.*
- *Att i renhållningsverksamheten arbeta för ständiga förbättringar vad gäller miljö, teknik och ekonomi.*